

Előfizetési árak:
 egész évre 4 frt., félévre 2 frt.,
 negyedévre 1 frt.
 Egyes szám ára 8 kr.
 Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden va-
 sárnap
 Felelős szerkesztő:
FUCHS ANTAL.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Árpád-ut 20.,
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: Árpád-ut 20.,
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési pénzek küldendők

Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

UJPEST- ÉS RÁKOSPALOTA KÖZSÉGEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA

A községi mérnöki állás.

Lapunk pendítette meg azt az eszmét először, hogy alkalmazzon a község mérnököt, aki a mellett, hogy a községben folyó utczarendezési és ut-építési munkákat ellenőrizve egyszerűsmind a község építészeti szakértője legyen. A községi előljáróság belátta, hogy az eszme helyes és a képviselőtestület legutóbbi közgyűlésén előterjesztést is tett állandó mérnök alkalmazása iránt. Az előterjesztést el is fogadták s ma már közmegelegedésre működik s a járdakészítési munkálatok az ő felügyelete alatt eszközöltetnek: az építési bizottságban is működik mint szakértő.

Ujpest község eddigi intézői a község fejlődése érdekében a közrend azon kivánalmaitól, melyek az építésre és közegészségre vonatkoznak, némileg eltekintettek s az e tekintetben előirt szabályok szoros betartását csak azért nem kívánták, nehogy a községbe beköltöző és letelepedni kívánó lakosság-
 nak az ittlakástól elvegyék a kedvet. Ez jó politika volt eddig a község fejlődése és szaporodása érdekében, ámde ma már amikor 36.000 lélekre bátran becsülhető lakosa van Ujpestnek, amikor a városias jelleg mindinkább előtérbe lép, itt az ideje annak, hogy az eddigiekkel szakítva úgy a községi előljáróság, mint az illetékes más hatóságok is az építészeti és közegészségügyi szabályok szigorú betartását megköveteljék, sőt azon kell igyekezniök, hogy a multban elkövetett hibák és mulasztások, amennyire az lehetséges, helyreigazíthatók és pótolhatók legyenek.

Különösen az eddigi építkezések azok, amelyek a kritikát e tekintetben meg nem állják, ha még a szépsészeti szempontoktól eltekintünk is. Eddig épített mindenki tetszése szerint a legképtelenebb tervek szerint, sőt tervek nélkül is olyan anyagból ami építésre nem való, alacsony, sötét, egészségtelen helyiségeket, mondhatni odukat, amelyek az emberi szervezetnek valóságos ellenségei, a melyek még istálló-célokra sem lettek volna használhatók: foglaltak el — senkit meg nem kérdezve — közterületeket. Számos utcánk élénk példát nyújt arról, hogy utczaterületet, hogy okkupáltak és építettek be. Építettek az utcára fából kamrákat s azt kiadták lakásul, üzlethelyiségekül, anélkül, hogy azért valaki teletelosségre vonni még csak megkísérelte volna is.

Mindez ma már megszűnt többféle okból. Megszűnt elő sorban azért, mert van már jogerős, — a modern követelményeknek megfelelő építési szabályrendeletünk, amelynek végrehajtását a községi előljáróság erős kézzel eszközli.

Másodsorban az, hogy a község mérnököt alkalmazott, a kinek ugyancsak meggyűlik itt a dolga, hogy szép hivatásának Ujpesten megfelelőhessen, mert leginkább ő van hivatva arra, hogy az olyan sok torturán keresztül ment, de végre-valahára jogerőssé vált építési szabályrendeletünket szigorúan végrehajtsa s különösen új lakházak építésére kiadandó engedélyeknél ne csak a közbiztonsági és közegészségi tekinteteket tartsa szem előtt, hanem esztetikai szempontból is bírálja el a tervezeteket, mert ha a községi képviselőtestület nagy anyagi áldozatok árán a község rendezése és szépítése érdekében mindent megtesz a mi tehetségében áll, csatornáztat, köveztet, aszfaltjárdákat készíttet, viszont méltán megkivánhatja a község lakosaitól az építető háztulajdonosoktól, hogy ők is előmozdítsák a község fejlődését egészséges, tágas lakások építtetése által és az által is, hogy ezen épületeket külsőin által is kiváljanak a régi rozoga, féltetés, sárból és vályogból összetákolt ugynevezett lakóházak közül.

Az építési kedv Ujpesten folyton fokozódik s ma már — szakítva az eddigi szokással — modern, többnyire emeletes — épületekre adnak be terveket, ha az engedélyek megadásában a helyes irányt a községi előljáróság megtartja, úgy az újabban épülő községrészek arányos és szép épületeik által fognak elútni a régitől.

Ebben pedig a község építési szakértőjé a mérnöké a döntő szó, mert ha nem helyes tervnél nem véleményezi az engedély megadását úgy a szabálytalan építkezéseknek eleje vétetik.

Szóval nagyon szép hivatása van Ujpesten a község mérnökének, amelyet helyesen betölteni a község jövő fejlődése érdekében kötelesség. Hivatása magaslátán álló mérnök a mellett, hogy a közegészség javulását is előmozdítja az építési tervek szigorú felülbírlata által a jövő generációnak szerzi meg az örömet az által, hogy Ujpesten már szépnek fogja megismerni.

Annak a többször is említett építészeti szabályrendeletnek vannak olyan szakaszai is, a melyek a már létező rendellenességek megszüntetésére vonatkoznak, u. m. házicsatorna kötelező bevezetése, egészségtelen emberi használatra nem alkalmas lakások használaton kívül való helyezése, utczafontra épített fabódék, fűskamrák, jégvermek eltávolítása, jogtalanul elfoglalt utczaterületek szabaddá tétele, a szemet sértő és évek óta vakolatlanul álló épületek bevakolatása stb.

E tekintetben is a község mérnöke és a községi orvos a főtényezők, hogy ezen sok helyen tapasztalható kifogásolt állapotok megszüntetve legyenek. Az ő

előterjesztésükre úgy a községi előljáróság, mint szükség esetén a járás erélyes kezű főszolgabírája gondoskodni fognak az enémű bajok orvoslásáról.

Ugy tudjuk, hogy a mérnöki állásra szakavatott és szorgalmas erőt sikerült a községnek megnyerni, aki a mérnöki állás iránt táplált és hozzá fűzött reményeknek mindenben meg fog felelni.

Itthon fürödjünk.

A tavaszi ihlet, az ibolyák kellemes illata és a tavaszi napsugár üdítő lehellete felébreszti lelkünkben a természet iránti vágyat, felkölti a természet szépségei iránti érzéket és hívogat, csalogat azon vidékre, ahol özondus levegő vig madárdal vegyül a mindennapi életbe. Oda a hol az erdők sutlogása, a patak zugása váltja fel a nagy városi zajt, a hol a poros levegőt a virágok millióinak kellemes illata váltja fel.

És hazánk e tekintetben valóban boldog. A legszebb vidékek nyújtanak erre alkalmat, változatos és festői tájak teszik a választást nehezé. A Kárpátoktól le Adriáig kivéve az Alföldet, mindenütt találunk oly vidéket, mely a külföld szépségeivel bátran kiállja a versenyt. Erdő-koszoruzta hegyek vonulnak végig a hazán, a legszebb völgyekkel, oly festői képet nyújtván, mely teljesen kielégíti a természet szépségeiben való gyönyörködte-
 tésünket.

E kies völgyekben száz meg száz forrás és patak bugyog elő, az ásványvizeknek minden nemet szolgáltatva a szenvedő emberiség számára és üdülést, erősbülést nyújtva a munkától vagy szellemi megerőltetésben kifáradt testnek.

Ez a természeti áidás azután alkalmat adott arra, hogy fürdő- és gyógytelepek létesültek a continens minden részében és örömmel kell konstatálnunk hogy vannak olyan fürdő- és gyógyhelyek, melyek úgy gyógyhatásuk, mint szép fekvésük és egyszerű berendezésükkel fogva bátran felveszik a versenyt a külföld fürdőivel, sőt sok tekintetben felül is mulják azokat.

Még egy évtizeddel azelőtt a fürdőzés terén is a külföldre szorultunk, de azóta a viszonyok előnyösen megváltoztak és ma már mindenki a hazában, itthon találja meg a kívánt fürdőt. Nem szorulunk többé a külföldre és a fürdőzésre szánt összeget a hazai fürdőkre aldozhatjuk, a fürdőzésre szánt pénzt itthon költöthetjük el.

Ez nemcsak hazafias szempontból szép, hanem nemzetgazdasági szempontból fontos és nagy előnyere van a haza anyagi helyzetének javítására, mert száz meg száz vidék lakossága — s legtöbbször oly vidéken a hol a nép anyagi helyzete eddig aggasztó volt — jut tisztességes jövedelemhez, terményeit- és fogyasztási cikkeit jól értékesítheti, a mi minden esetre a nép messze kiható anyagi helyzetét mozdítja elő.

Ma már felannyi anyagi áldozattal gyógyíthatjuk magunkat és üdülhetünk itthon, mint a külföldön, azután hazafias érzelmünk

s azt parancsolja, hogy legalább hasonló körülmények között a hazában és a nemzet anyagi helyzetének előmozdítása céljából itthon költsézzünk.

Hiszzen a fürdőkben annyi választék van, a legszebb vidékek úgy versenyeznek egymással, hogy a választás immár nagyon nehéz. Hazai fürdőkben megtaláljuk mindazt, ami kényes és nagy igényeinket kielégíti és ha ezeket megtaláljuk, nincs ok a külföldre menni.

A mi fürdők nem voltak abban a helyzetben, hogy az üdülésre és a gyógyításra a kellő kényelmet szolgáltathatták volna, meg inkább indokolt volt a külföldi fürdőzés, de ma nem lehet a külföldi fürdők előnye mellett érvelni, most már nem indokolt a külföldi fürdőzés és nem tekinthető egyébként, mint nagyzási hobornak, melynek semmi értelme nincs, legföljebb csak azt dokumentálja, hogy a külföldi fürdőzők a hazafias érdeket nem tartják éppen első erénynek és inkább féldőzszak azt, mintsem a hazai intézményeket támogatni.

Fürdőink a legszebb és legelragadóbb vidékek nem épültek, a közlekedés mindéggyikhez könnyű és olcsó, gyönyörű kiranduló helyek kínálkoznak a fürdők környékén, úgy hogy a beteg és egészséges egyaránt minden igényt és kívánalmát megtalálja, szóval azt a tit a hazai fürdők nem tudnak kielégíteni, az sehol sem tud megadni és igényeinek megfelelő fürdőhelyet találni, legföljebb csak a pénzét viszi külföldre, egyébként célt nem ér el.

Azért pedig nem érdemes távol lenni az otthonától, a hazától, ott a hol a madárdal sem hangzik oly andalítóan, mint idehaza. Ne szívjunk más levegőt, csak azt, a mely életet adott és táplál, elégedjünk meg a magunkéval és hamutjuk a mi természeti szépségeinket, a melyeknél szebbet nem igen találunk.

Menjünk itthon fürdőbe! *Anonymus.*

A kisipar technikai emelése.

A kisipar modern munkaeszközökkel, olcsó hajtóerővel való ellátásának és a modern eljárási módok elsajátításának kérdése hivatalosan és határozott alakban először a Baross miniszter idejében tartott bórpari kiállítás alkalmából (1891) merült fel.

E célból a bórpari kiállításán az állam néhány angol gyártmányú czipészipari gépet vásárolt, kiállította a technológiai iparmuzeumban s közzhírré tette, hogy az érdeklő-

dőknek, kik e gépek megszerzése céljából szövetkezetet fognak alakítani, a gépek gyári áron és előnyös feltételek mellett fognak rendelkezésre bocsáttatni.

E felhívásnak azonban mi eredménye sem lőn, s a gépek utoljára is egyes iskoláknak adattak el, részben pedig ma is a muzeumban vannak.

Ugyanily kevés eredménye volt azon kísérletnek, mely oda irányult, hogy a bórkezműipar nagyban űző vidékekről fiatal tanulókat gyárakban helyeztessenek el a bór jobb eszerzésének elsajátítása céljából.

A technológiai iparmuzeummal kapcsolatos ipari kísérleti állomások tevékenységének hatása a kisiparra, ez ideig legalább, kiválóbb figyelmet érdemlőnek nem tekinthető, a kisiparnak modern munkaeszközökkel való ellátása körül pedig valamely eredményes munkát alig is fejthetett ki — epen amitt, mert e muzeum a legutóbbi időig nem állván a szakminiszterium felügyelete alatt, a gyakorlati szükséglet kielégítésére nélkülözhetetlen eszközöknek nem volt birtokában s az érdeklőség zömével, különösen a vidékekkel alig állott közvetlen érintkezésben.

A kisiparnak a jelzett irányban leendő előmozdítása érdekében a bórpari kiállítással kapcsolatos eredménytelen kísérlet után annyi történt, hogy a hiteladományból főleg folyóművek egyeseknek, itt-ott szövetkezeteknek is, mersokelt segély vagy kölcsönösszegek adományoztak modern berendezések megszerzésére és az iparlapból kölcsönük termelő szövetkezeteknek gyári berendezésre. Jobbára újfajta szövőszékek, fafeldolgozó gépek szerelelték be ily módon az iparfelügyelők közreműködésével — esetről-esetre és nem valamely egységes program alapján.

Az egész tevékenység az érdekeltek igen szűk köreire szorítkozott, s a bórpari gépekkel vallott kudarc az utóbbi időben csaknem gúnylányává tette az ily irányú kísérleteket, minek egyik ipari sajtóorganum az 1896. évi miniszteri programbeszéd alkalmából hangot is adott.

Közben 1894-ben kiállítást rendezett villamos motorokból s villamos által hajtott kisipari munkagépekből, kisiparosok ösztön-dijakat kaptak annak meglátogatására, kiállításba helyeztetett, hogy az ily gépeket megszerezni kívánók állami támogatásban fognak részesülni. Ennek szinten nem volt látható eredménye.

Nem alakítottott egy állandó szerv, mely a csekély műveltségű kisiparos elemnek e gépek használhatóságát, jóságát bebiztosítja, agyálait elosztatni, a kezdet nehézségeiben támogatni hivatva lett volna. E mellett a villanyos erő, melylyel a kísérlet tetetett, annyira új dolog, s a hol nem vizierő jön segítségére, ma meg oly költséges, hogy a kísérlettől, mely egyébként a más hajtóerőkkel való öss-

zehasonlításra se nyújtott alkalmat, eredményt várni alig lehetett.

Az állami tevékenység új fázisa az 1896. évi költségvetés tárgyalása alkalmával kezdődik, a mikor is a szakminiszter kijelentette, hogy a tárczához átjövő technológiai iparmuzeumot a kisipar érdekében hasznosítani kívánja oly módon, hogy a muzeumot több szakosztályra osztván, abban a kisipar termelő képességét beigazolhatólag emelő kisipari gépeket fog állandóan működésben tartatni. A kisiparosok ily módon meggyőződhetnek, hogy a gépeket hasznosíthatják saját javukra. Jelezte ezenkívül, hogy időnként ily gépekből vidéken is kiállítások fognak rendeztetni s a központi és vidéki techn. iparmuzeumok közt összeköttetés fog létesítettni.

A képviselőház 1896 márczius hó 4-én tartott 575. üléseben hozott határozattal utasította a kereskedelmi minisztert, »gondoskodjék arról, miszerint az újabb munkagépek úgy a fővárosban, mint a vidéken az érdekelte kisiparosoknak gyakorlatilag bemutatassanak olyképen, hogy ezen munkagépek működésük közben is megzemléltetők legyenek.

E mellett a képviselőház kifejezte azon óhaját, hogy az 1890. évi XIII. t.-ez. kedvezményei a kisiparnak villamos hajtóerő adó vállalatokra is kiterjesszessenek.

A technológiai muzeum kibővítésre újjaépítésre szorul, hogy ott a bécsihez hasonló kisipari gépesarnok legyen berendezhető. Ez újjaépítés sok pénzt igényel, s — nagyon hamar legalább — alig remélhető egy ily központi csarnok létesítése.

Semmi sem áll azonban utjában annak, hogy a modern munkaeszközökből egyes vidékeken vándorkiállítások rendeztessenek — s ily gépek kölcsön, vagy használatra egyes kisipari szövetkezeteknek átengedtessenek, ha az állam és az érdekeltek vállaltva közzehatnak a cél érdekében.

A kereskedelmi miniszter még a múlt évben Bécsbe küldte két iparfelügyelőjét az ottani technológiai iparmuzeummal kapcsolatos azon intézküenyek tanulmányozása végett, melyek a kisipar technikai továbbfejlesztésének szolgálatában állanak.

Ugyanezen intézmények tanulmányozására, miután a technológiai iparmuzeum most már a kereskedelmi tárczához tartozik, ugyan- esak a nevezett miniszter ur a technológiai iparmuzeum igazgatóját is utasította.

E tanulmányok eredményeinek felhasználásával előreláthatólag szaktanácskozmány fogja megállapítani azon programot, mely szerint a feladat hazai viszonyaink között egységesen és tervszerűen megoldható és a fejlettebb ipari technika áldásai mindazon kézműipari ágakra kiterjeszthetők lesznek, melyek a modernebb eszközökkel felfegyverkezve a versenyt a gyáríparral meg felvehetik.

A „KOZÉRDEK” TÁRCZÁJA

A kritikusok.

A nagyközönségnek saját külön alkotta véleménye valami felől soha sincs. Mindig az újságok után indul és tetszett neki bar valami, ha arról az újságok nem kedvezően írnak, az az előbb ébredt kedvező indulat benne, alakuláson megy keresztül s azon veszi észre magát, hogy ez a dolog tulajdonképen nem is tetszett neki.

Különösen így van a közönség a színházakkal, felolvasásokkal, hangversenyekkel, látványosságokkal stb. szemben.

Azokat s bizonyos cikkeket pedig, a melyeket kritikának nevezünk, ugynevezett kritikusok írják, a kiket a szerkesztő szokott annak megírásával megbízni.

Ily kritikásokban megfelelő ismereteket, előképzettséget feltételezünk, azért indulunk meg utánunk, azért tartjuk azt úgy jónak, szépnek, helyosnek, mint a hogy ők megírják, azért fordulunk el mindattól, a mi felől ők azt írják, hogy rossz, nem szép, nem helyes.

Igen érdekes megolvasni példának okáért azt, a mit Berényiné-Hazafy Hermin asszonyról írnak azon alkalomból, hogy az operában mint az országos zeneakadémia III. osztályú növendéke évrőre vizsgálatot tett.

A »Pester Lloyd« így ír: »Egy-egy jelenetben a »Rigolettó«-ból és a »Hunyady László«-ból Hazafy Hermin kisasszony ene-

kelt. Hangja erős különösen a középhangok űdén és melegen csengenek, míg a magasak valamivel lanyhábbak.«

Az »Egyelertes«: »Szép tehetséget árult el« Hazafy Hermin, a ki figyelemre méltó hanganyaggal és fejlett koloratúrával rendelkezik.«

A »Budapesti Napló«: »Hazafy Herminről kelt első sorban megemlékezésünk Rigolettóból enekelt és aztan — horribile dictu — a La Grange ariát Hunyady Lászlóól. Ha nem is tudott az ilyen nehéz feladatokkal megbirkózni, kétségtelen jelet adta szep technikájának és művészi hivatottságának. Ha leszokik a középhangok (a mit a Pester Lloyd igen dicsér) gutturális vételéről és előadásába több melegséget, szívet fog önteni, akkor szép jövő vár reá.«

A »Budapest«: »Azok közül, a kik igazán figyelemre méltó hanganyaggal rendelkeznek, fel kell említenünk Berényiné-Hazafy Herminét stb.«

A »Neues Pester Journal«: »Mint legjobban előre haladottat és a legjobban iskolázottat Hazafy Hermin kisasszonyt kell megemlítenünk. Ez a fiatal hölgy, a ki Maleckyne tanítványa, igen izléses előadásban adta tanujelét két nagy ariával a Hunyady Lászlóól szep és erőteljes orgánmának melylyel figyelemreméltó készütség is párosul.«

A »Magyarország«: »Hazafy Hermin szaktatóval szenzációt keltezt.«

A »Pesti Hirlap«: »Hazafy Hermina, a ki igen figyelemre méltó technikával rendelke-

zik és ma már sokkal biztosabban intonál, tisztábban is enekel, mint tavaly, mikor utoljára hallottuk.«

A »Budapester Tagblatt«: »Hazafy kisasszony a La Grange-ariat bámulatos készütséggel enekelte.«

A »Függetlenség«: »Hazafy Hermin (Maleckyne tanítványa) pompas koloratúrával rendelkezik, Rigolettó és Hunyady Lászlóban lepett fel és kiváló sikert aratott.«

A »Poliisenes Volksblatt«: »A fiatal debutansok közül mint legtöbb képességgel és előrehaladottsággal rendelkezőt, Hazafy kisasszonyt említhetjük.«

A »Budapesti Hirlap«: Nagy stílusú koloraturenekesnőnek készült Hazafy Hermina, a kító a La Grange-ariában gyönyörű sztakazikat és fiatal enekesnőnél ritka egyenletességgű skálákat hallottunk.«

Az idézettekől látjuk, hogy Berényiné Hazafy Hermin asszony vizsgájára vonatkozó kritika reá nevezé általában kedvező, habár egyik-másik kritikus egymásnak ellentmond éppen azt emeli ki, a mit a másik kifogásol.

Neveznünk kell, mikor az egyik a középhangokat tartja gyengeknek, kellemetlennek, míg a másik nagyon dicséri a középhangokat, mint a melyek erősen és kellemesen csengenek.

Mit következtethetünk az ily feltűnő ellentmondásokból?

Nem egyebet, mint azt, hogy a kritikusok nem mind értnek a ahhoz, a mit kritizálnok keli.

E program keretében bizonynyal a technológiai iparmúzeum újépítései is lehető lesz a cél érdekében üdvösen cselekedni.

Az osztrák példa serkentő és biztató, hogy komoly törekvés, kitartó munka mellett az eredmény nálunk se fog elmaradni. Az 1897. évi ipari költségvetés keretében 5000 frt van felveve kisipari szövetkezeteknek modern munkaeszközökkel való ellátására. Az indoklás kilátásba helyezi vidéki munkagépkiallitások rendezését. Remelhető, hogy már ez év folyamán tanui lehetünk a tervszerűen induló kezdetnek, mely csekély összegre támaszkodhatik ugyan, de éppen mert kezdet, ez ne hangoljon le senkit.

A mutatózó szükséglet előteremtí az eszközöket. Fődolog, hogy érdeklődjenek az ügy iránt azok, kiket első sorban illet, az iparosok s azok törvényes érdekképviseletai a kamarák, ipartestületek; továbbá nagyobb számban keletkezzenek szakmabeli szövetkezetek, melyek — mint az osztrák példa is mutatja — az ily irányú állami tevékenység lehetőségének és sikerének nélkülözhetetlen alapfeltételét képezik.

Az 1890. évi XIII. t.-cikkben meghatározott állami kedvezményeknek a kisiparnak olesó hajtóerőt szolgáltató vállalatokra való kiterjesztése iránt a tárgyalások már megindítottak az idezett törvény revíziója kapcsán.

Látható a fentiekből, hogy a kézműiparnak modern munkaeszközökkel és olesó hajtóerővel való ellátását illetőleg az állami tevékenység nálunk is oly irányba terelődött, melytől különösen ha az iparos szövetkezeteket létesít és azokat olesó hitellel támogatott állami központ is megteremtetik, joggal várható jobb jövő, ha az összes tényezők összefognak a falán nem gyors, de annál értékebb siker érdekében.

Heti tájékoztató.

Május hó.

30. vasárnap. *Ferdinánd.* Erdély, Magyarországgal az uniót elfogadja 1848. Kolumbusz Kristóf harmadik felfedezési útjára indul 1498.

31. hétfő. *Angyal.* Tolnay Lajos, orsz. képvis., szül. 1837.

Junius hó.

1. kedd. *Nikodém.* Bécs elfoglalása Mátyás király által 1480.

2. szerda. *Erazmus.* Hohenzollern Lipót hg. spanyol királylyá kikiáltatott 1870.

3. csütörtök. *Ödön.* Rousseau J. J. megh. 1778.

4. péntek. *Quirin.* A magentai ütközet 1859.

5. szombat. *Bonifác pü.* Weber Károly M. zeneszerző megh. 1826. Az »Ujpesti önkéntes tűzoltó egyesület« nyári mulatsága a rakospalotai parkban, este 8 órakor.

Hatha meg megolvassuk a »Szabadszó« kritikusanak véleményét! Arról az urról egész bátran elmondhatjuk, hogy annyit ért a zene néhez, mind az a bizonyos hajdu a harangöntéshez.

Igy ír: »Hazafy Hermin, ez a feltűnő szép megjelenésű hölgy úgy mozog a színpadon, mint egy automata. Hangja a középfelesben szépen cseng, a magas regiszterben azonban kellemetlenül sivító, koloratúrja bizonytalan, trillái kuszáltak, továbbá hamisan intonál és énekel.«

Szerencse Berényiné-Hazafy Hermin asszonyra nevez, hogy a »Szabadszó« újságon kívül más hírlap is van, a melyeknek a zenekritikusai nagyobb részt zeneértők, mert ha a »Szabadszó« után indulna meg a közönség, az opera s általában a zenevilág, úgy Berényiné-Hazafy Hermin asszony pályája az énekművészet terén el volna vágva.

Én magam zeneértő nem vagyok, azért zenekritikus nem is lehetek, de a mikor a zeneértő kritikusk véleményét a napilapokból kiollóvza s egybeállítva, akár a rideg matematika szabályai szerint azokat összeadom, szorzom, osztom s kivonom a kivonandókat, zeneértés nélkül is helyesen és igazságosan állíthatom, hogy Berényiné-Hazafy Hermin asszony az énekművészetre határozott hivatással bír s ha a szerencse kedvez neki, sok babért fog aratni.

Krix-Krax.

HIREK.

— **Személyi hírek.** *Papp Szilágyi László* a közoktatásügyi miniszterium építési osztályának vezetője miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget kapott. A kereskedelemügyi miniszter *Gutkopf György* ujpesti faipari szakiskolai tanárt ugyanezen iskolához igazgatóvá nevezte ki.

— **Püspök fogadtatása Ujpesten.** Jung Antal felszentelt püspök a váci egyház megyei püspök helyett és annak képviseletében e hó 28-án érkezett Ujpestre bérnáló körútjában Dunakeszről. A r. kath. egyháztanács s a hívek is méltó és szép fogadtatásban részesítették a főpásztort. A község határára a víz-művek felől már delután 1/2 óra hosszu kocsisorban vonultak le az egyháztanács tagjai, élükön Illek Vincze plébános egyházi és Kárpáti József világi elnökkel. Öt órakor érkezett négyes fogaton titkára kíséretében az ősz főpap, akit a dunakesziék bandériummal és kocsigán is idáig kísérték. A határnál Ujpest község nevében Lindt János bíró üdvözölte őt, amire a püspök szívelyesen válaszolt. Ezután bevonult a menet a váci-ut és Árpádoton a templomtérre; harangzúgás és éljenzés között, ahol már a hívek nagy serege és a kivonult több ezer iskolásgyermek várta a püspököt. Itt az egyháztanács nevében Dezső Lajos tartott üdvözlő szónoklatot; a püspök által adott válasz után bevonultak a templomba, ahol a püspök áldásban részesítette a jelenvolt híveket. A bérnálás szombatán délelőtt tartatott meg sok fehérruhás lányka és érdekelt szülők jelenlétében. Ugyanezen a püspök lézteleteré az egyháztanács a plébánia épületében díszebédet adott, a melyen a község honoratíójai valláskülönbőség nélkül részt vettek.

— **Képviselőtestületi gyűlés.** A jövő hét folyamán képviselőtestületi gyűlés lesz, a melyen több fontos ügy kerül döntés alá. A legérdekesebb tárgy kétségkívül a község által felveendő 700.000 frtos kölcsön ügye lesz. Ebből akarják az új községházat felépíteni és a járda- és utépítési költségeket fedezni.

— **Az orsz. képviselőválasztók összeírását** eszközölt bizottság serényen folytatja működését s munkáját a hét folyamán be is fejezi. Értesülésünk szerint kevesebben lesznek a nevjegyzékben mint a múlt évben voltak, aminek oka valószínűleg az, hogy sokan nem fizettek meg idejében a múlt évi adójukat. A census nem változott. Eddig mintegy 1900-at írtak össze.

— **Vigszínház.** A héten is a »Trilby« hypnotikus dráma ment, azzal a különbséggel, hogy a czimszerepet szerda óta Delli Emma helyett *Varsányi Irén* adja, sok igyekezettel, de kevés szerencsével. Delli Emma sem az a Trilby, a ki minden tekintetben megfelelt a nehéz feladatoknak, de *Varsányi Irén* nagyon mögötte marad. Hozzá még rekedt is. Haik hangjai hatáskülönbűk, a kitérésekben pedig teljesen erőtlének. Jó lesz *Varsányi Irén* meg megkímélni az ő erejét meghaladó efféle kísérletektől. Ő még fiatal, tanulhat sokat. A jövő heti műsort ismét a burgszínház tagjai foglalják le. Lesz ismét népvándorlás a Lipótköruton, a milyen volt a múltkor, a mikor szintén a németek játszottak. A sajtó a németek ezen újabb vendégességét egyhangulag elítéli s legnagyobb része felakodásnak nevezi. Mi is ez utóbbiakhoz esatlakozunk.

— **A vasuti harangok vége.** A kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében az állomási harangjelzés e. évi május 31-ével végkép megszűnik. Az utazó közönség június 1-től a vonatra való felszállásra a város helyiségekben kiáltással, esetleg keziesengétyű használatával fog felhívni.

— **Már megint!** A »Közművelődési kör« egy kiváló tagja ismét panaszt emelt szerkesztőségünkben, hogy egy lakodalom miatt a kör helyiségeit kenytelen volt elhagyni. Az illető nem azért panaszkodott, hogy a kör helyiségeit az elnökség vagy a választmány lakodalmi helyiséggül kiadja, hanem azért, mert az elnökség ezt a körülményt nem írja ki a fekete tablára, hogy a tagok tudomást szerezhessenek róla és ne legyenek kenytelenek a kiutasítást bevárni.

— **Halalozás.** Balog József, az ujpesti-vidéki taharekpenztár főkönyvelője, pénteken delben hirtelen meghalt. Igen pontos, lelkiismeretes és szakavatott tisztviselő volt. Ez év február havában vette nőül Kohn René

kisasszonyt Debreczenből s alig élvezte a családi élet gyönyöreit, mely után vágyódott, már is irigyére talált a kegyetlen kaszásban. Pénteken a déli órákban még rendesen véggezte szokott teendőit s a közben, hogy Deák-utcai pazarul berendezett lakásába igyekezett, az utcán rosszul lett, elannyira, hogy a Kohn-féle kenőcsgyár előtt kinjában a földre ült és fejét a kerítéshez támasztotta. A gyár személyzete ily helyzetben látva őt, segélyre sietett, és közel levő lakásába vitte, ahol csakhamar megjelent Dr. Krausz Soma orvos, de már szegény Balog Jósán nem segíthetett, mert csakhamar kilehelte lelkét. A halállal való végtusáiban Dr. Ángyán egyetemi tanárt kívánta a székesfővárosból kihoztatni, a mit környezete teljesített is, azonban mire Dr. Ángyán megérkezett, Balog Joska már nem élt. Megrendítő a dologban még az, hogy neje a szerencsétlenség beálltakor szüleinél Debreczenben időzött. Táviratilag hívták férje hült tetemeihez. Temetése ma delután 3 órakor megy vegbe Deák utca 101. sz. lakásáról.

— **Az utolsó fagyos szent.** A fagyos szentek utolsója az Orbánnap is elmúlt szerencsésen, a gazdáknak már nem kell tartania attól, hogy a fagy kárt fog tenni a terményekben. Elég kárt okoz ugyanis a sok eső.

— **Sport.** Ma dől el Bécsben a monarchia legnagyobb versenydíja a 100000 koronás Derby. Felő, hogy az idén Németországba vándorol a díj s a kek szalaggal járó dícsőség, mert a német ló: *Saphir* legkomolyabb ellenfele *Hatesmann* letört. A szakemberek most már csak *L. Astro*, *Saphir*, *Souvenir*.

— **Helyreigazítás.** Mult számunkban közöltük, hogy lapunknak a »Közművelődési kör«-ből történt kizáratására vonatkozó választmányi határozat a jelenlevő 8—10 választmányi tagoknak — Fornheim Zsigmond kivételével — egyhangú hozzájárulásával hoztatott. Mint utóbb megtudtuk, a jelen volt Szel Manó gyógyszerész, szintén választmányi tag, a szavazástól tartózkodott. Ezt az igazság érdekében, ime helyreigazítjuk.

— **Az »Ujpesti Műkedvelő Ifjak«** 1897 június 6-án (pünkösdvásárnapján) a Nemzeti kávéház összes helyiségeiben műkedvelői színelőadással egybekötött jótékonycélú kedélyes estélyt rendeznek. Belépti díj 30 krajczár. A tiszta jövedelem egy alakuló asztaltársaság javára fordítatik. Kezdeté este 8 órakor.

— **Az »Ujpesti gyermekbarát egyesület«** elnöksége lapunk útján is értesíti tagjait, hogy helyisége teljesen elkülönítve a Zweig-féle kávéházban van. Az egyesület pünkösdvásárnap szabad bemenetű háziestélyt rendez, melynek tiszta jövedelme szegény gyermekek felruházására fog fordítatni.

— **Szaklap Ujpesten.** Folyó évi június hó 1-én »Osztálysorsjáték« cím alatt szaklap indul meg Markus Sándor helybeli bankár szerkesztésében és kiadásában. A lap: bank-, pénz- és vasuti ügyekről fogja tájékoztatni a közönséget. Hogy ily lapra szükség van Ujpesten, azt a szerkesztő-bankár mindenesetre kieszelte már, mert különben nem böcsájtöknek bele az efféle költséges vállalatba. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a kis lutri ez év október havában végleg megszűnik és helyébe az osztálysorsjáték lép, úgy a lapnak, ha az értelmesen és könnyen érthető modorban lesz szerkesztve, jövőt jósolunk. A lap előfizetési ára házhoz hordva egy évre: 1 frt, félévre: 60 kr., míg az ügytelek ingyen kapják. A szerkesztőség és kiadóhivatal Ujpesten, az Árpád ut 12. sz. házban van, oda küldendők az előfizetési penzek is. A lap technikái részét a Fuchs Antal-féle nyomda állítja ki.

— **Megütötte a villám.** Az István-teleki kertes közpő mögött áldozó csütörtökön 5 asszony dolgozott. Este elérte őket a zivatar és a villám mind az öt asszonyt agyonütölte.

— **Érdekes műkedvelő előadás.** Ohnet György nagyhatású színműve a nemzeti színház állandó műsordarabja, folyó évi június hóban Lőrinczy Erzsike kisasszony az országos m. kir. színművészeti akadémiát végzett növendék és az országos színészegyesület tagjának szíves közreműködésével, ki »Claire« szerepet adja színre kerül a »Vasgyáros« társadalmi színmű 4 felvonásban, Lőrinczy Sándor rendezése mellett, a szereplők névsorát jövő számunkban közöljük.

FUCHS ANTAL

könyvnyomdája

Ujpest, Árpád-ut 20. szám.

Ajánlkozik a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállal hirdapokat és műveket minden nyelvben, körleveleket, táblázatokat, esketésre, gyűlésre és egyéb meghívókat, gyászjelentéseket, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyesületbeli nyomtatványokat, szállítóleveleket, falragaszokat, vonalzott üzleti könyveket, folyóiratokat stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.

2

Eladó telkek.

Az „Ujpesti kereskedelmi és iparbank“ tulajdonát képező

Földessy-féle telkek

szabad kézből eladók.

A venni szándékozók ez ügyben bővebb értesítést nyerhetnek minden héten **szerdán délután 3—5 óra** közt a bank helyiségében Ujpest, Árpád ut 3. szám.